

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Nucleus Coppensteinus Conceptuum Prædicabilium In Dominicas Festaque omnia per Annum

Coppenstein, Johann Andreas

Mogvntiæ, 1624

Dominica I. Quadragesimæ. Ductus est Iesus spiritu in desertum, ut
tentaretur à diabolo. Matth. 4.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51556](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51556)

fireip. salutare ipsius consilium accidebat. Sin' infelix; virgis plateatim caderetur.

5. Tardi.

5. Vt ergo, Ezech. 1. plantapedis animalium, quasi plantapedis viruli: Sic consiliatorum tarda, & firma sint consilia. 1. Sintque vt Bostardus, ait diuerbium, qui fortius figit pedem. 2. Valeat apud ipsos Delphicum iudicium: Festina lente.

3. An ideo Heliopolitæ bouem pro Deo adorarunt: quod bos consilij esset symbolum?

Si malum consilium consultori pestimum; iuxta adagium; certe istis male, qui cæco consulebant, vt taceret. Nisi forte eo suaserint; quod ipsos obtunderet clamando, quo minus exaudirent Dominum.

Turbatores Prædicatorum arguendi. Vtinam & hodie essent, qui increparent Prædicatorum zoylos, turbatores, &c. 1. Sponsus est talis, Cant. 3. Adiuvo vos filie Ierusalem per capreas, ceruosque camporum; ne suscitetur dilectam meam, donec ipsa velit. Turbatores adiuuat per bestias; quasi his deteriores sint: quæ à clamoribus fugiunt.

Dona Dei referenda in Deum. III. Vidit, & sequebatur illum. Felix, qui ab oculis relictis occasionem sumis Deum laudandi! Quod enim miraculose, vel gratuito datur; id soli Deo debetur. Ita Naaman Syrus, 4. Reg. 5. à lepra mundatus sic statuit: Non faciet ultra seruus tuus holocaustum, aut victimam diis alienis; nisi Domino. 2. Quam pie Ezechias, 4. Reg. 20. annos xv. vitæ longioris datos insumserit? Cum tamen hodie multi, in Confessione sanati ad annos æternos, forte contrarium faciant. 3. Similes Sauli, ab Philistæis liberato, postea vero in liberatorem Dauidem ingrato, & eum persequenti. Imitanda igitur cæci huius gratitudo.

Per ora ex dictis repetitis, cum
aeri admonitio-
ne, &c.

DOMINICA I. QVADRA- GESIMÆ.

*Ductus est Iesus spiritu in desertum,
vt tentaretur à diabolo.*

Matth. 4.

Siste, Lector amice,

Besseus noster in tomo Concionum Dominicalium primo nullos habuit descriptos Conceptus in Dominicis sequentes septem; Quia causa (neu quam hic desiderares Dominicam) è Quadragesimali eiusdem huc à me compendio transmigrationis accipe septenas,

Hoc te volebam.

Perge.

Iucundum spectaculum, 1. Reg. 17. videre re pusillum Dauidem in arena stantem cum funda, aduersus vastum Goliathum, qui XL. diebus agminibus Israel exprobrarat. Iucundius, in vestitu pastoritico prostermentem ictu lapidis vno turrinam carneam. At iucundissimum, hodie videre Christum in deserto, stantem contra dæmonem; qui toti mundo exprobrarat quinque millibus annorum: Videte exutum Diuinitatis armis, humano in habitu, Verbo virtutis suæ, Victorem hostis eiusdem.

Nos de eo

- I. Quis tentator hostis?
- II. Quodnam desertum tentatoris?
- III. Quod desertum Tentati?
- IV. De Duellibus ipsis, trinoque duello.
- V. Cur trina fuerit tentatio?

PARS I.

Quis Tentator hostis?

I. **P**Linij vox erat: Omnibus est mater, soli Vita vana. Natura nouerca est homini. Adeo cum fletu nascimur nudi, & inermes: in laboribus viuimus, & arumnis: cum dolore morimur. Natis anima corpori, corpus

corpus mundo incarceratur: nec, nisi morte, liberatur. 1. Qualis Exod. 2. Moyses vix dum editus fiscella includitur, vndis exponitur: quo hæcunque eum tulerint. Talis vita nostra.

Miserior.

2. Vt haud sciam, vter rectius: Democritus, vanitatis mundanæ risor irremissus: an Heraclitus, humanarum miseria- rum deplorator assiduus. 3. Iob certe sic heraclitizat, cap. 10. Quare de vulua eduxisti me? Qui vti nam consumptus essem: ne oculus me videret. Fuissem, quasi non essem, de vtero translatus ad tumulum. Cur? Quia

Quia ho-
stibus cir-
cundata ac
dedita.

II. Cicero l. i. offic. ex Platone scribit: Non solum nobis nati sumus; sed ortus nostri partem patriam, partem parentes, partem sibi amici vendicant. Deplorandū ne hoc? Absit. 2. At istud sequens: quia, vt sententia in- uersum, sic re peruersum. Non solum nobis nati sumus; sed vita nostra partem caro, par- tem mundus, partem sibi demones vendicant. Caro, deliciis: Mundus, diuitiis: demon technis. Caro vult foueri, Mundus diligi, demon adorari.

2. Vt in medio orbe terra pendula tri- bus ab elementis vndiq; diuexatur: nā Aquis submergitur occultata, aeris va- poribus corrumpitur aflatata, igne aduri- tur: Sic homo inter tres istos. 3. Bene S. Hier. Epi. ad Helio. Inde me persequitur lu- xuria: ignis, Inde auaritia conatur irrumpere; aqua: Inde venter vult mihi pro Deo esse; aer. Prosequitur me, inquam, hostis; cui nomina mille, mille nocendi artes. Atque hæc sunt prælia, Christo præliata hodie; prælian- daque nobis.

PARS II.

Quod sit desertum tentatoris.

Mundus est I. **D**icitur est Iesus à spiritu in desertum. 1. Desertū. Hoc mundus est. 1. Cant. 8. Quæ est ista, quæ ascendit de deserto, deliciis affluens. 2. Vere mundus desertum est; in quo venti tentationum; tempestates persecutio-

num; procellæ concupiscentiarum: In quo montes superbiæ; rupes pertinaciæ; cedri ambitionis, monstra, feræque pec- catorum sunt.

3. Illud est; quod in penam peccati 3. Exiliū. datum homini exilium est, Gen. 3. Male- dicta terra in opere tuo; spinas & tribulos ger- minabit tibi. 4. Illud est Desertum Gel- boe; cui Dauid, accepta Saulis morte, maledixit; 2. Reg. 1. Montes Gelboe, necros; nec pluuia descendat super vos; in quibus tot, tantaque cædes patrata sunt. At magis maledicta terra in opere tuo peccatorum, o munde. In te cecidit Adam; inque vno hoc omnes cecidere Apostoli, Martyres &c. O theatrum crudelitatis tragicum!

II. 5. Vt mons Caluarie fuit fortens, in- famis à suppliciis, & sepulcris, & ossibus sceleratorum, aque patibulis, ita mundus hominum penis destinatus, putens, in fa- mis, &c. est. 6. Lucas 10. meminit deserti, in quo descendens ab Ierusalem in Iericho, incidit in latrones, qui despoliauerunt eum; & plagis impositis, eo semivivo relicto, abierunt. Adam is fuit. Descendit à gratia in peccatum; exutus à Deo omnibus gratiis; displaga- tur à demonibus.

6. Hoc desertum Philistæi tartareū iam 6. Cami-
diu despoliant; in quo nil auditur penæ, terationi
præter Mitte te deorsum; pro ambitiosis, & Hæc omnia tibi dabo; pro auaris. Desertum, in quo sanguis sanguinem tangit per luxu- riam; in quo hæretici clamant; Papista, si filius Dei es, si in vera fide, & Ecclesia, dic, vt lapides isti panes fiant; doce, quomo- do fiat transubstantiatio? At Vade Satana. Qui uxorem Loth in statuam salis, Gen. 19. Rupem in stagna aquarum, Exod. 17. Vir- gam in serpentem vertit, Exod. 7. Is pa- nem & vinum quoque transubstantiat.

PARS III.

Quod desertum tentati?

I. **P**oenitentia, inquam. 1. Hic Ange- Deserui
li se oblectant; manna consolationū est.
pluit;

1. *Pœnitentia campus* pluit: fluunt torrentes lachrymarum. Vbi petra; cubicula: terra; stratum: saxa, puluinar; feræ, socij sunt; flores, aromata. Vbi orationes sunt confabulationes: ieiunia, conuiuia: radices, bellaria: suspiria, musica: flagra, tripudia.

2. *Via ad terram sanctam.* 2. Per hoc Israelitæ ex Aegyptiaca captiuitate ingressi, 40. annis tederunt ad terram promissionis. 3. Hoc Dominus mox post Baptismum inuit. Vt nobis primum fere Sacramentum post baptismum est Pœnitentiæ.

4. *Est locus illuminati.* 4. Desertum felix! Thabores; Matth. 17. In quo animæ transfigurantur, è terrenis factæ celestiores. Hic eæ clamant:

5. *Timor Dei.* Bonum est nos hic esse. 5. In deserto Sinai, Exodus. 19. legem dedit Deus inter fulgura, fulmina, buccinæq; clangores: timuitq; populus. Ita in pœnitentia timor Dei, & legis diuinæ amor inferitur.

6. *Cur Christus in eo?* II. 1. S. Hieronymus sic amauit desertum hoc, vt vrbes adiecit, se ergastula adire diceret. Baptista reliquit cultam patris domû; Cælos Dominus, præ amore deserti huius. 2. Tibi verò, Christe, vnde nâ deserti amor? In duplici nascere deserto; præsepj, & stabuli. Moreris in deserto Palestinæ, & Caluariæ. 3. Philosophi, definite iam Deum indagare in cælo Empyreo, inq; locis imaginariis. Animæ piæ, nolite eum quærere in mundo. Cant. 3. non iacet in terra sua. viter viuentium: In deserto est. 4. *Leu. 10.* lubet Deus, hircu peccati totius populi grauatam emitti in desertum. Ecce tibi agnum hodie emitti.

3. *Quia pœnitentia.* Audisti ante vocem clamantis in deserto: audite iam plorantis Heracliti peccata orbis. 1. Plorauit olim peccata Babylonis Isaias: Filiæ Sion, Ieremias: Aegypti & Tyri, Ezechiel: Samariæ, Osee & Amos: Hic Iesus, omnium. 2. Neq; hic deplorat peccatum originale: sed omnia mortalia; venialia, & horum pœnas. Accede anima, & audi clamantem: Ierem. 8.

4. *Quia propitiatio est.* Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lachrymarum; & plorabo die ac nocte? 4. Hic est magnus ille plorator; qui ait: Pl. 9. Lauabo per singulas noctes lectum meum, lachrymis stratum meum rigabo. Quia nactus sum tandem locum, & tempus.

5. *Quia plorat peccata.* III. Nouum! Mirum! Deum in deserto, & plorantem. &c. 1. Vti, Isai. 29. nouum ac mirum olim; ex iussu Dei, Isaiam nudum procedere; pœnitentiam ageretum; cū Israelitæ bysso incederent. Vade: solue sacculum de lumbis; & calceamenta tua tolle de pedibus tuis. Et fecit sic, vadens nudus, & discalceatus. 2. Mirum, ac nouum olim; Ieremiam, cū Iudei genio, festisq; indulgerent; prodire catenis onustum. Ierem. 27. Hæc dicit Dominus: Fac tibi vincula, & catenas, & pones eas in collo tuo. 3. Mirum, ac moestum; in tripudijs Ierosolymę iussu Dei Ezechielē domo claudi, & fodere parietem. Ezech. 8. 4. At mirissimum; orbe iā tripudiante, a Deo Patre suū deserto includi Filiū, actū Spiritu sancto, vt ieiunet, ploret, oret.

4. Hic est magnus ille plorator; qui ait: Pl. 9. Lauabo per singulas noctes lectum meum, lachrymis stratum meum rigabo. Quia nactus sum tandem locum, & tempus.

III. Nouum! Mirum! Deum in deserto, & plorantem. &c. 1. Vti, Isai. 29. nouum ac mirum olim; ex iussu Dei, Isaiam nudum procedere; pœnitentiam ageretum; cū Israelitæ bysso incederent. Vade: solue sacculum de lumbis; & calceamenta tua tolle de pedibus tuis. Et fecit sic, vadens nudus, & discalceatus. 2. Mirum, ac nouum olim; Ieremiam, cū Iudei genio, festisq; indulgerent; prodire catenis onustum. Ierem. 27. Hæc dicit Dominus: Fac tibi vincula, & catenas, & pones eas in collo tuo. 3. Mirum, ac moestum; in tripudijs Ierosolymę iussu Dei Ezechielē domo claudi, & fodere parietem. Ezech. 8. 4. At mirissimum; orbe iā tripudiante, a Deo Patre suū deserto includi Filiū, actū Spiritu sancto, vt ieiunet, ploret, oret.

Vide, anima, i. verum Eliam, sub arborum vmbris in preces & fletus effusum. 3. Reg. 8. 2. Vide Ismahelem Aegyptiæ Agar filium. Mariæ Filium fame pene emoriētē: Genes. 21. 3. Quid? Quin imo vide Iesum, velut prodigum filium, Luc. 15. domo relicta Patris, in regione longinqua mūdi, quasi dissipare substantiā Maiestatis suæ; & irretiri meretricib. animabus, cūq; iis sua prodigere. Et hūc verò iā in deserto etiam desertum agere, gemere. &c.

IV. Tu vero S. Spiritus, Domini mei Iesum, non conductor; an & animam meam in desertum conduces? Vos, Christiani, an hunc secum hunc sequemini tales; qualis olim Dauid, nudus capite & pedibus exiuit Vrbe per Oliueti montem? Hic ille orat, esurit, plorat, vigilar. At vos contraria omnia. O mores!

Quin potius Exeat è mundi aula, qui cupit esse pius: ait Lucanus. 1. Israelitæ, Pharaon.

M rao-

Et hæc, ad contraria mundus agit.

raonis furorem deuitantes, desertum, vt azykum, petebant, *Exod. 14. 2. Elias, 3. Reg. 18. item, fugiens iram Iezabelis. 3. Item Mulier apocalyptica, cap. 12. quam septiceps persequabatur draco.*

Cum igitur etiamnum Pharaon, Mundus, Iezabel, Caro, Draco, Diabolus vos persequantur: *Fugite de medio Babylonis, monet S. Bernardus Epistol. 10. saluate animas vestras. Ecce? Periclitatur enim castitas in deliciis; humilitas in diuitiis; pietas in negotio; veritas in multiloquio; charitas in hoc nequam seculo.*

PARS VI.

De Duellibus ipsis, trinog, duello.

Duellamini vauda.

I. *Et accedes tentator. Ecce, age, duellum. Huic quod vnquam simile? Duellum. Apoc. 12. Draco cum Michael in coelis: Eua, Genes. 3. cum Serpente in Paradiso: Iob. cap. 3. cum Sathana in Chaldaea: Iudith. cap. 13. in castris cum Holoferne. Aman cum Mardocheo in Perside, Esth. 7. At nihil ad hosce duos veteranos, & peritissimos. &c. Deum cum Dæmone praeliari? 1. Reg. 17. Dauidem cum Goliath? Agnunt cum Leone & Dracone?*

Christi vobur.

Quid? 1. Qui mundum cataclysmo perdomuit, Gen. 7. 2. Qui, Num. 16. ignem excoelo toties eiacularus est: 3. Quique vna die hominum quatuordecim millia cremavit: 4. Qui robur Aegypti cum Pharaone obruit mari rubro, Exod. 14.

5. Qui nocte vna primogenitos Aegypti occidit, Exod. 12. 6. Qui, Gen. 19. Pentapolim, Sodomam. &c. ex coelo perdidit:

7. Qui, Num. 16. terra dehiscente Core, Dathan, & Abydon viuos inferno dedit:

8. Qui denique, Psalm. 146. Magnus Dominus, & magna virtus eius: Et, Qui facit mirabilia magnus solus: Is, inquam, in duellum descendit? Cum pari?

Satana vobur.

At, quis hic? Angelus, Apoc. 12. draco, qui tertiam stellarum partem cauda detraxit. 2. Qui, Genes. 3. protoplastas in Para-

diso expugnauit: & omnem posteritatem prostrauit: 3. Qui Iob cap. 2. iustum torfit: 4. Qui, 1. Reg. 11. Dauidem adulterij reumfecit: totumque regnum in exitum traxit: 5. Qui, Tob. 9. septem Saræ viros strangulauit: 6. Qui, Matt. 2. infanticidium per Herodem patrauit:

7. Qui, Matt. 27. Iudam ad laqueum adiecit. 8. Qui Cain, Gen. 4. ad fratricidium instigauit: 9. Qui denique plusquam 5000. annorum orbi dominatus est, Et Iob. 41. Factus est, vt nullum timeret? Hi Pugiles duo. Iam quæ pugna?

II. Quid agis, quid cogitas Satana? Nihilne meministi primæ rebellionistux euentum? Horresco: Tu Deo pugnabis? Ecquid igitur in nos non audebis? Omnia tentas desperare, Et vltima pene cum Christo.

Si filius Dei es, dic vt lap: q. d. Mira dudum omnium de te opinio, & fama: maiora homine agis: reor Deum te esse, Vt me, vt omnes dubio liberes, age, Si filius Dei es, &c. Meminerat, simili se esca, Gen. 3. Adam: & Esau, Gen. 25. illaqueasse: itemque Epulonem, Luc. 10. At hic non istorum est similis. Adam edendo nos perdidit: hic ieiunando nos saluat, &c. Muta locum, & arma.

Ergo Assumit eum in montem. &c. Aspicere, ait, orbis oras, regna Assyriæ, Persiæ, Iudæarum, Romanorum, &c. hec tibi: siccabitur, &c. O impudens bestia! Domini est terra, & plenitudo eius, Psalm. 25. & tua nec tartara, nisi Ipse velit.

At vide, Christiane, montes, in quos te subuectet: quæ ostendet: Sed te vt precipitet. 1. Aquila testudinem euehit in coelum, vt deiectam collidat ad rupem. Ita superbi Tolluntur in altum, vt lapsu grauiore ruant, ait Claud. in Ruino. 2. Tu, Ambitio, saxum est illud Tarpeium, è quo Romæ precipitabantur fontes, huc impacto vnco pertracti. 3. Tu furca es infamis, Esch. 7. in quam

Lat.

in quam Amanum egisti ipsamet. 4. Tu es, qualis Lycomedes Rex, teste *Plutar. in Theſeo*: qui regno pullum Theſeum; à te perentem auxilium ſeſe in regnum vindicandi; dueis in montem, tuum illi regnum oftentans, pollicensq; opem: at ſimul præcipitem inde deturbas. Sic tecū agit diabolus, ſuperbe. At nihil peragit cum Chriſto. Ergo ad alia.

Tent. va-
re gloria.

Assumpfſit eum in ſ. ciuitatem, & ſtatuit ſuper pinn. &c. O ſuperbia! Angēlos cœlo, Adam paradifo, Amanum aula eieciſti: hunc quod? *Mittetedeorſum*. Parumne alte deſcendit à ſummo calo egreſſio eius, *Pſalm. 18.* in terram, in præſepium, in deſertum: breui poſt ad Crucem, mortem, ſepulcrum, infernum. 1. Sol, 4. Reg. 20. in gratiam Regis Ezechia, reduxit vmbra per decem lineas, quibus deſcenderat. Et Chriſtus deſcenderat iam decem lineas per nouem choros Angelorum; dein in decimo, Homo factus eſt. Vere Minuiſti eum paulo minus ab Angelis. *Pſal. 8.* Sta; Non vltra; habet epigrapha columnæ Herculis. Quin, vltra: ſed non modo. Poſtea deſcendet ad inferos. Væ tibi!

PARS V.

Cur trina fuerit tentatio?

1. Quia tri-
plex natu-
ra Chriſti.

I. Sed cur tertium tentat? 1. Dubitabat ſtrinequā de myſterio Incarnationis quod tribus conſtat naturis in vna hypoſtaſi: Itaq; impetebat Corpus, per gulam: Animam, per ambitionem: Diuinitatem, per gloriam vanam. 2. Et vero hæc tria ſunt, vnde cætera dimanant peccata omnia. Sicut Phyſicis tria rerum ſunt principia, vnde formantur omnia; Materia, Forma, Priuatio. 3. Sic, 1. Ioann. 2. Omne, quod eſt in mundo, aut eſt concupiſcentia carnis; aut concupiſcentia oculorum; aut ſuperbia vita.

4. Quia
tres ani-
mae motus.

4. Cœli voluntur motu trino: Naturali, Violento, ſeu motu raptus & Trepidationis: ſic anima mouetur motu quali

naturali ſuperbiæ, ab occaſu humilitatis ad ortum vanæ gloriæ: Violento Ambitionis, ab Oriente gratiæ, ad occidentem peccati: Trepidationis, in gulosis ac vinosis. 5. Homicida Ioab. 2. Reg. 18. tribus haſtiſtraiecit cor Abſalonis, pendentis è quercu: Ita Satan, homicida ab initio peccatores, è ſterili quercu mundi pendentes, tribus paſſionibus dictis tranſadigit.

5. Quia
Tria Satan-
na ſela ſūt.

II. At iſtis Chriſtus tria validiſſima obieſtat: Gulæ, ieiunium: Superbiæ, humili-
tatem: Ambitioni, paupertatem. Hitres ſunt lapilli limpidi, quibus Dauid Goliathan ſtrauit primum, deinde in Caluaria Crucis pedo, & quinq; vulnerū ſaxis obtruncat, & opimis expoliavit. 1. Reg. 16.

Perora. Vide Ieſum Victotem: Philiſthæum proſtratum, Holofernem obtruncatum, Amanum ſuſpenſum, Aſſuerianum edictum, de nobis deſcendit, delectum, &c.

DOMINICA II. QVADRAGESIMÆ.

As mihi per Te, cauſa Tuā, (Germane Lector, & Romane) quod autor in hac poſuit Dominica & expoſuit Euangelium de Tranſfiguratione, in Feriam id quātam, retro proximam, reſcitere: ex q, ea huc tranſmigrare illud de Chanaan. Vti, quod Romanus, Germanuſq; iuxta hodie pro concione recitare iam à tempore immemoriali conſueuimus, adeoq; præſcripſimus, Dauid preci, da Iuri: & Accipe.

Fili David, miſerece mei. Filia mea male à demonio vexatur. Matt. 15.

Hecuitis vidua, 2. Reg. 14. filium ſuum vnicum, à cognatis ad eadē poſtulat, Dauidi ſupplex cum lachrymis facta, ſibi vitæq; condonari impetrauit. Ita Chanaanæ ſuam ſibi à Domino.

De qua nos

I. Quanta viſiſu Orationi?

M 2

II. Quo